

Lieta C-282/19**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2019. gada 3. aprīlis

Iesniedzējtiesa:

Tribunale di Napoli (Itālija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 13. februāris

Prasītāji:

YT u.c.

Atbildētāji:

Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca

Ufficio Scolastico Regionale per la Campania

Persona, kas iestājusies lietā:

Federazione GILDA-UNAMS

Pamatlietas priekšmets

Prasība, kas celta *Tribunale di Napoli (III Sezione Lavoro)* [Neapoles tiesas III Darba lietu palātā] un kurā prasīts uz noteiktu laiku noslēgtus līgumus – kas noslēgti starp prasītājiem un Izglītības, universitāšu un pētniecības ministriju (*Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca*) – pārveidot par nenoteikta laika līgumiem un, pakārtoti, atlīdzināt kaitējumu.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Itālijas tiesību aktu, ar ko īsteno Direktīvu 1999/70/EK, saderība ar minētajā direktīvā iekļautā pamatnolīguma 5. klauzulu, kā arī ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. pantu un ar Direktīvu 2000/78/EK, ciktāl runa ir par

atšķirīgu attieksmi pret katoļu reliģijas pasniedzējiem salīdzinājumā ar citiem mācībspēkiem.

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai atšķirīga attieksme tikai pret katoļu reliģijas pasniedzējiem, kādi ir prasītāji, ir diskriminācija reliģijas dēļ Nicas hartas 21. panta un Direktīvas 2000/78/EK izpratnē, vai tomēr apstākļi, ka darba ņēmēja rīcībā jau esošo profesionālās piemērotības atzinumu var atsaukt, ir atbilstošs attaisnojošs iemesls, lai attieksme tikai pret katoļu reliģijas pasniedzējiem, kādi ir prasītāji, atšķirtos no tās, kāda pastāv pret pārējiem mācībspēkiem, nedodot viņiem iespēju izmantot nevienu ierobežojošu pasākumu, kas paredzēts 5. klauzulā 1999. gada 18. martā noslēgtajā pamat nolīgumā par darbu uz noteiktu laiku, kas pievienots pielikumā Padomes Direktīvai 1999/70/EK (1999. gada 28. jūnijs) par *UNICE*, *CEEP* un *EAK* noslēgto pamat nolīgumu par darbu uz noteiktu laiku?

2) Vai gadījumā, ja uzskata, ka pastāv tieša diskriminācija reliģijas dēļ Direktīvas 2000/78/EK 2. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē (1. pants), kā arī Nicas hartas izpratnē, ir jāuzdod Tiesai jautājums par instrumentiem, kurus šī tiesa var izmantot, lai novērstu diskriminācijas sekas, ņemot vērā, ka visiem pasniedzējiem, kuri nav katoļu reliģijas pasniedzēji, tika piemērots Likumā Nr. 107/15 minētais darbā pieņemšanas ārkārtas plāns, un viņi tika pieņemti pastāvīgā darbā, attiecīgi noslēdzot nenoteikta laika darba līgumu, un, tāpat, vai šai tiesai ir jādibina ar valsts pārvaldes iestādi darba attiecības uz nenoteiktu laiku?

3) Vai Direktīvā 1999/70/EK minētā pamat nolīguma 5. klauzula ir jāinterpretē tādējādi, ka tai ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā aplūkojamais, atbilstoši kuram vispārējās tiesību normas, kas regulē darba attiecības un kuru mērķis ir sodīt secīgu uz noteiktu laiku noslēgtu līgumu ļaunprātīgu izmantošanu, uz noteiktu laiku noslēgtus līgumu automātiski pārveidojot par nenoteikta laika līgumu, ja darba attiecības turpinās pēc noteikta datuma, nav piemērojamas skolu nozarei, ar īpašu atsauci uz katoļu reliģijas pasniedzējiem, tādējādi, ka secīgi uz noteiktu laiku noslēgti līgumi tiek pieļauti nenoteiktu laikposmu; it īpaši, vai pamat nolīguma 5. klauzulas 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē objektīvs iemesls var būt nepieciešamība panākt vienošanos ar diecēzes ordināriju, vai, gluži pretēji, tā ir jāuzskata par diskrimināciju, kas aizliegta saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. pantu?

4) Ja atbilde uz trešo jautājumu ir apstiprinoša, vai Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. pants, Direktīvā 1999/70/EK minētā pamat nolīguma 4. klauzula un/vai Direktīvas 2000/78/EK 1. pants ļauj pārtraukt piemērot tiesību normas, kuras liedz uz noteiktu laiku noslēgtu līgumu automātiski pārveidot par nenoteikta laika līgumu, ja darba attiecības turpinās pēc noteikta datuma?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Padomes Direktīva 1999/70/EK (1999. gada 28. jūnijs) par *UNICE*, *CEEP* un EAK noslēgto pamatnolīgumu par darbu uz noteiktu laiku (OV 1999, L 175, 43. lpp.) (turpmāk tekstā – “Direktīva 1999/70”); it īpaši, tajā pašā direktīvā ietvertā pamatnolīguma 4. un 5. klauzula.

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 21. pants.

Padomes Direktīva 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV 2000, L 303, 16. lpp.) (turpmāk tekstā – “Direktīva 2000/78”); it īpaši, tās 1. pants un 2. panta 2. punkta a) apakšpunkts.

Atbilstošās valsts tiesību normas

2001. gada 6. septembra *Decreto legislativo n. 368 – Attuazione della direttiva 1999/70/CE relativa all'accordo quadro sul lavoro a tempo determinato concluso dall'UNICE, dal CEEP e dal CES* (Leģislatīvais dekrēts Nr. 368 par Padomes Direktīvas 1999/70/EK par *UNICE*, *CEEP* un EAK noslēgto pamatnolīgumu par darbu uz noteiktu laiku transponēšanu) (turpmāk tekstā – “Leģislatīvais dekrēts Nr. 368/01”); it īpaši 5. panta 4.*bis* punkts, saskaņā ar kuru “[...] ja, turpinoties līgumiem uz noteiktu laiku par līdzvērtīgu uzdevumu izpildi, darba attiecības starp to pašu darba devēju un to pašu darba ņēmēju kopumā pārsniedz trīsdesmit sešus mēnešus, ieskaitot pagarinājumus un atjaunošanu, neatkarīgi no pārtraukuma periodiem starp vienu un otru līgumu, darba attiecības uzskata par nodibinātām uz nenoteiktu laiku 2. punkta izpratnē. [...]”, un 10. panta 4.*bis* punkts, kas no tā paša leģislatīvā dekrēta, it īpaši no tā 5. panta 4.*bis* punkta piemērošanas jomas izslēdz līgumus, kas noslēgti uz noteiktu laiku nolūkā aizstāt mācību personālu, ņemot vērā nepieciešamību garantēt pastāvīgu izglītības iestādes darbību.

2015. gada 15. jūnija *Decreto legislativo n. 81 – Disciplina organica dei contratti di lavoro* (Leģislatīvais dekrēts Nr. 81 par darba līgumu sistemātisku noregulējumu) (turpmāk tekstā – “Leģislatīvais dekrēts Nr. 81/15”); it īpaši 19. pants un 29. panta 2. punkts, kuri pēc satura un būtības ir identiski ar attiecīgi Leģislatīvā dekrēta Nr. 368/01 5. panta 4.*bis* punktu un 10. panta 4.*bis* punktu.

2001. gada 30. marta *Decreto legislativo n. 165 – Norme generali sull'ordinamento del lavoro alle dipendenze delle amministrazioni pubbliche* (Leģislatīvais dekrēts Nr. 165 par vispārīgajiem noteikumiem attiecībā uz darba organizāciju valsts pārvaldes iestādēs) (turpmāk tekstā – “Leģislatīvais dekrēts Nr. 165/01”); it īpaši 36. pants, saskaņā ar kuru valsts pārvaldes iestādes parasti pieņem darbā vienīgi ar darba līgumiem uz nenoteiktu laiku, bet tās var izmantot elastīgus personāla pieņemšanas darbā un nodarbināšanas līgumu veidus, lai izpildītu prasības, kas saistītas vienīgi ar pagaidu vai ārkārtas vajadzībām. Saskaņā ar tā paša panta 5. punktu, “katrā ziņā, ja valsts pārvaldes iestādes pārkāpj

saistošās normas darba ņēmēju pieņemšanas darbā un nodarbinātības jomā, tas nevar būt pamats darba attiecību nodibināšanai uz nenoteiktu laiku ar šīm valsts pārvaldes iestādēm, neskarot atbildību un sankcijas, kas tām var rasties. Attiecīgajam darba ņēmējam ir tiesības saņemt atlīdzinājumu par kaitējumu, kas izriet no darba, kurš veikts, pārkāpjot imperatīvās normas. [..]”

1994. gada 16. aprīļa *Decreto legislativo n. 297 – Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative vigenti in materia di istruzione, relative alle scuole di ogni ordine e grado* (Leģislatīvais dekrēts Nr. 297, ar ko apstiprina to tiesību normu konsolidēto tekstu, kas ir spēkā izglītības jomā saistībā ar visu veidu un līmeņu skolām) (turpmāk tekstā – “Leģislatīvais dekrēts Nr. 297/94”); it īpaši 309. pants ar nosaukumu “Katoļu reliģijas mācība”, saskaņā ar kuru visu veidu un līmeņu valsts skolās, kas nav universitātes, katoļu reliģijas mācīšanu reglamentē vienošanās starp Itālijas Republiku un Svēto Krēslu un attiecīgais papildu protokols, un attiecībā uz šādu mācīšanu “institūta direktors uztic ikgadējus uzdevumus pēc vienošanās ar diecēzes ordināriju”.

2007. gada 27. novembra Skolu sektora valsts darba koplīgums (*Contratto collettivo nazionale di lavoro della Scuola*, turpmāk tekstā – “Skolu C.C.N.L.”). Saskaņā ar Skolu C.C.N.L. 40. pantu “katoļu reliģijas pasniedzējus pieņem darbā saskaņā ar 1994. gada Leģislatīvā dekrēta Nr. 297 309. pantā minēto tiesisko regulējumu, noslēdzot ar viņiem ikgadēju ārštata amata līgumu, ko uzskata par apstiprinātu, ja turpina pastāvēt nosacījumi un prasības, kas noteikti spēkā esošajos tiesību aktos”.

2003. gada 18. jūlija *Legge n. 186 – Norme sullo stato giuridico degli insegnanti di religione cattolica degli istituti e delle scuole di ogni ordine e grado* (Likums Nr. 186, ar ko nosaka tiesību normas par katoļu reliģijas pasniedzēju juridisko statusu visu veidu un līmeņu institūtos un skolās) (turpmāk tekstā – “Likums Nr. 186/03”); it īpaši 3. pants, saskaņā ar kuru kandidātiem uz tolaik izsludināto konkursu katoļu reliģijas pasniedzēju darba attiecību stabilizēšanai bija jābūt profesionālās piemērotības atzinumam, ko izdevis par teritoriju kompetentais diecēzes ordinārijs, un konkursa uzvarētāju pieņemšanu darbā ar nenoteikta laika līgumu noteica reģiona vadītājs pēc vienošanās ar diecēzes ordināriju. Tā paša panta 9. punktā ir konkrēti paredzēts, ka profesionālās piemērotības atzinuma atsaukums no diecēzes ordinārija puses ir darba attiecību izbeigšanas pamats.

1985. gada 14. decembrī parakstītā Vienošanās starp Itālijas Skolu pārvaldi un Itālijas Bīskapu Konferenci par katoļu reliģijas mācīšanu valsts skolās; it īpaši 2. panta 5. punkts, saskaņā ar kuru “katoļu reliģiju māca pasniedzēji, kuriem ir diecēzes ordinārija izdots un viņa paša neatsaukts profesionālās piemērotības atzinums un kurus pēc vienošanās ar diecēzes ordināriju iecēlušas kompetentās skolu iestādes saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu. [..]”.

Īss lietas apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 YT u.c., prasītāji, ir katoļu reliģijas pasniedzēji, kurus ministrija – atbildētāja pieņēmusi darbā ar uz noteiktu laiku noslēgtiem darba līgumiem. Konkrēti, starp prasītājiem un atbildētāju nodibinātās darba attiecības ir ikgadēju uzdevumu priekšmets, kas automātiski tiek atkārtoti apstiprināti saskaņā ar 2007. gada 29. novembra Skolu C.C.N.L 40. panta 5. punktu. Prasītājiem ir diecēzes ordinārija izdots profesionālās piemērotības atzinums – un šis atzinums nav atsaukts.
- 2 Prasītāji tika pieņemti darbā, pamatojoties uz reģionālajiem sarakstiem, kas sagatavoti par katru diecēzi, ar Skolu pārvaldes izdotu iecelšanas aktu, pēc diecēzes ordinārija priekšlikuma. Visu konkrēto uz noteiktu laiku noslēgto līgumu kopējais ilgums pārsniedz 36 mēnešus, un dažos gadījumos šis ilgums pārsniedz 20 gadus.
- 3 2015. gada 31. jūlijā prasītāji cēla prasību *Tribunale di Napoli (III Sezione Lavoro)*, prasot pārveidot viņu uz noteiktu laiku noslēgtos līgumus par līgumiem uz nenoteiktu laiku un, pakārtoti, atlīdzināt kaitējumu. Tiesvedībā iestājās arī *Federazione GILDA-UNAMS* – arodbiedrība, kas parakstīja 2007. gada 29. novembra Skolu C.C.N.L.
- 4 Ministrija – atbildētāja izvirzīja iebildi par prasības nepieņemamību un nepamatotību.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 5 Direktīva 1999/70 Itālijas tiesībās tika transponēta ar Leģislatīvo dekrētu Nr. 368/01, kura 5. panta 4. *bis* punkts redakcijā, kas bija spēkā pamatlietas faktu norises laikā, konkrēti paredz pārveidot noteikta laika darba attiecības par nenoteikta laika darba attiecībām, ja tās secīgu starp to pašu darba devēju un to pašu darba ņēmēju uz noteiktu laiku noslēgtu līgumu rezultātā kopumā ir pārsniegušas 36 mēnešus. Minētā tiesību norma ir pēc būtības atveidota nākamā Leģislatīvā dekrēta Nr. 81/15 19. pantā.
- 6 Tas, kas noteikts iepriekšējā punktā minētajās tiesību normās, it īpaši noteikums par līguma pārveidošanu nenoteikta laika līgumā, tomēr nav piemērojams civildienesta darbiniekiem. Attiecībā uz šiem pēdējiem Leģislatīvā dekrēta Nr. 165/01 36. pantā ir konkrēti paredzēts, ka valsts pārvaldes iestādes var izmantot personāla pieņemšanu darbā, noslēdzot līgumus uz noteiktu laiku, lai izpildītu prasības, kas saistītas vienīgi ar pagaidu vai ārkārtas vajadzībām, un ka šīs jomas imperatīvo tiesību normu pārkāpums katrā ziņā nevar izraisīt nenoteikta laika darba attiecību nodibināšanu: šādā gadījumā darba ņēmējam ir tiesības uz kaitējuma atlīdzināšanu. Tāpēc vienīgā valsts pārvaldes iestādei piemērojamā sankcija ir darba ņēmējam nodarītā kaitējuma atlīdzināšana.

- 7 Tomēr no Leģislatīvā dekrēta Nr. 165/01 piemērošanas ir izslēgti līgumi, kas skolu nozarē noslēgti uz noteiktu laiku nolūkā aizstāt mācību personālu un valsts administratīvos, tehniskos darbiniekus un palīgdarbiniekus (*personale amministrativo, tecnico ed ausiliario, ATA*), kā noteikts tā paša dekrēta 10. panta 4.*bis* punktā, kas ieviests ar 2011. gada 13. maija Dekrētlikumu Nr. 70, un šī izslēgšana ir uzsvērtā Leģislatīvā dekrēta Nr. 81/15 29. panta 2. punktā.
- 8 Tāpēc valsts tiesībās paredzētie traucēkļi uz noteiktu laiku noslēgtu līgumu atkārtošanai un sodi par to nav piemērojami skolu nozarei.
- 9 Kas attiecas uz katoļu reliģijas pasniedzējiem, kādi ir prasītāji, iesniedzējtiesa norāda, ka viņu darba attiecības ir absolūti nestabilas un neaizsargātas. Leģislatīvā dekrēta Nr. 297/94 309. pantā ir paredzēts, ka katoļu reliģijas mācīšanai institūta direktors uztic ikgadējus uzdevumus pēc vienošanās ar diecēzes ordināriju saskaņā ar noteikumiem, par kuriem vienojusies Itālijas Republika un Svētais Krēsls, un saskaņā ar vienošanos starp Itālijas Skolu pārvaldi un Itālijas Bīskapu Konferenci par katoļu reliģijas mācīšanu valsts skolās. Konkrētajās vienošanās ir noteikts, ka katoļu reliģijas pasniedzējiem ir jābūt profesionālās piemērotības atzinumam, ko izdevis un nav atsaucis diecēzes ordinārijs, un viņus pēc vienošanās ar šo ordināriju ieceļ kompetentās skolu iestādes.
- 10 Turklāt iesniedzējtiesa norāda, ar atsauci uz katoļu reliģijas pasniedzējiem, kuri pieņemti darbā ar vienīgo publisko konkursu, kas nekad nav īstenots, ka attiecībā uz viņiem apstākļi, ka kompetentais diecēzes ordinārijs atsauc profesionālās piemērotības atzinumu, ir darba attiecību izbeigšanas pamats saskaņā ar Likuma Nr. 186/03 par katoļu reliģijas mācīšanu 3. panta 9. punktu.
- 11 Tā pati tiesa norāda arī uz pretrunu starp judikatūru, kas izriet no Eiropas Savienības Tiesas sprieduma *Sciotto*, C-331/17, kas attiecas uz Pamatnolīguma par darbu uz noteiktu laiku 5. klauzulas interpretāciju, un Itālijas *Corte costituzionale* [Konstitucionālo tiesu], kas spriedumā Nr. 248/18 paziņoja, ka “var tikai apstiprināties neiespējamība visam publiskajam sektoram pārveidot noteikta laika darba attiecības par nenoteikta laika darba attiecībām – saskaņā ar Eiropas Savienības un valstu viennozīmīgu judikatūru”. No tā izrietot, ka valsts tiesa nekad nevar nodibināt nenoteikta laika darba attiecības dažādās valsts pārvaldes nozarēs arī tad, ja nav neviena ierobežojoša pasākuma Pamatnolīguma par darbu uz noteiktu laiku 5. klauzulas izpratnē.
- 12 Tāpēc iesniedzējtiesai ir šaubas par Itālijas tiesību aktu, ar kuriem īsteno Direktīvu 1999/70, saderību ar tajā pašā direktīvā iekļautā pamatnolīguma 5. klauzulu, kā arī ar Hartas 21. pantu un ar Direktīvu 2000/78, kas attiecas uz atšķirīgu attieksmi pret katoļu reliģijas pasniedzējiem salīdzinājumā ar citiem mācītājiem.
- 13 Ar pirmo uzdoto prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa jautā, vai atšķirīgā attieksme pret katoļu reliģijas pasniedzējiem ir diskriminācija reliģijas dēļ Hartas 21. panta un Direktīvas 2000/78 izpratnē, vai tomēr apstākļi, ka katoļu reliģijas

pasniedzējam izdoto profesionālās piemērotības atzinumu var atsaukt, ir atbilstošs attaisnojošs iemesls šādas atšķirīgas attieksmes pastāvēšanai.

- 14 Ar otro uzdoto prejudiciālo jautājumu, kas ir pakļauts Tiesas konstatējumam par diskriminācijas esamību pirmajā jautājumā minēto tiesību normu izpratnē, iesniedzējtiesa jautā, kādi instrumenti tai ir, lai likvidētu šādas diskriminācijas sekas, un vai tai ir jādibina nenoteikta laika darba attiecības ar valsts pārvaldes iestādi – atbildētāju, ņemot vērā, ka visi pasniedzēji, kuri nav katoļu reliģijas pasniedzēji, tika pieņemti pastāvīgā darbā, proti, valsts pārvaldes iestāde stabilizēja viņu darba attiecības un attiecīgi noslēdza nenoteikta laika darba līgumu, piemērojot 2015. gada 13. jūlija Likumā Nr. 107 minēto darbā pieņemšanas ārkārtas plānu.
- 15 Ar trešo uzdoto prejudiciālo jautājumu tā pati tiesa jautā, vai pamatnolīguma 5. klauzulai ir pretrunā situācija, ka attiecībā uz skolu nozari, un konkrēti uz katoļu reliģijas pasniedzējiem, nav pasākumu, kas liedz ļaunprātīgi izmantot secīgus uz noteiktu laiku noslēgtus līgumus, un vai nepieciešamība vienoties ar diecēzes ordināriju var būt objektīvs iemesls pamatnolīguma 5. klauzulas 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.
- 16 Visbeidzot, ar ceturto uzdoto prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa jautā, vai gadījumā, ja Tiesa konstatē pamatnolīguma 5. klauzulas pārkāpumu, ir iespējams uz Hartas 21. panta, pamatnolīguma 4. klauzulas un Direktīvas 2000/78 1. panta pamata pārtraukt piemērot valsts tiesību normas, kas neļauj uz noteiktu laiku noslēgtu līgumu automātiski pārveidot par nenoteikta laika līgumu, ja darba attiecību ilgums pārsniedz noteiktu laiku.